

曾泊英

Usay Akoy

❖ 創作理念

Pasawalian Pangcah

海岸阿美語

高雄市左營國小原住民族語老師

教育部
104年度
原住民族
語文學獎
· 作品集

Odemak no'orip ako konian, itiya, omalingaday ko 'oripitiya, yo~wawahokako, masamaan ko sowal no malitengay i, caay ka ngaay a minaay ko wawa a paca'of. Saka, malaemangho kako i, omifafaay to safa ko demak ako, opinangan no 'orip no Pangcah ko ninian.

Anociroma'mifafa to wawa a pakaen to kolong, maratar a minokay a misakalafi, pangingoy to safa, maemin to a mingingoy ko paro no loma', mifaca' hacatoriko', dadaya maratal a mafoti', nawhani, mararatal to dafak a misakaranam miladom to nanom. Lima ira ko panhkiw no toki to dafak maranam ta cumihar ko kakarayan, malingad to ko mato'asay tayra i omah, kako sato, omaorahay kako a micudad a wawa, itira sa kako i aotal no sasingalan a mitengi to pasifana' no Singisi, anca, hawikiden ako ko kolong tayra i ontofa a pakaen.

Edeng i, kacaan ka lingad no ina ato mama ako, ta pahanhan kako a misimaw to safa ako. Ano hatilatila ko roray no 'orip ako i, no kaemangan ho ako konidemak, maharateng ako anini koninan a demak i, tada mahima ko faloco', nawhani, mato ika ko 'orip no tamdaw, siw~~sakoromi'ad, mi'awas to kako to pitopolo' a mihecaan.

這是我自己經歷過的真實事情。當時，是農業社會，年幼時的我們，父母親如何交代，做子女的一定要做到，不能抗拒，沒有「不要」這個字眼出現，所以，小孩背小孩是家家戶戶都有的事情。

有時，背著小孩去放牛，還得提早回到家煮飯菜，給弟弟妹妹洗澡。等家人全部洗好澡，還要洗衣服、洗尿布。晚上要早點上床睡覺，因為隔天4:30就得起床挑水、起火煮早餐，5:30以前就要吃早餐。天還沒亮，爸媽就出門去工作了。愛讀書的我也常常背著弟弟到學校，在窗外聽老師上課，甚至還把牛放在操場，我再去聽課。

父母親若沒有出門工作，我就不需要照顧弟弟了，雖然日子過得很辛苦，但畢竟這是我的童年，現在，再回憶種種往事，只得安慰。海海人生，人生如戲，轉眼間，我已是將入七賢路了。

散文

Nasaripa'an i rihi

Maharateng yo wawa ho kako, o maomahay ho ko 'orip itiya, maratal malingad ko mato'asay, siday sato safa papidipot i takowanan. Palimo'ot sa a somowal, "Simawen ko safa haw? Ano macahiw ko safa patayraen i omah a pacoco i takowanan yo!" sanay a somowal. Iti:yaho i, caykanga'ay a pacoli ko sowal no mato'asay, pinangan no Pangcah mifafa ko wawa to wawa. O monka no Pangcah koninian tahanini.

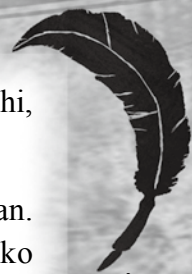
Maharateng ko itiya'ay ho a 'orip ato demak, kararoman, kalingsesan, karorayan, katawaan.

Nano emang kako, o adadaay kako a malahad, caay ko kaolahan no mato'asay a wawa kako. Iti:yaho i, o manikaway to maanmaan ko 'orip itiya. No macahiw i, tayra i demi' a miala to kakaenen, ano ira ko kongka simangta'han a komaen, saka tano fasal satoko tiyad no itiya'ay ho a wawa, nanimaan caka adada ko tiyad? Onika pakoyoc no 'orip itiya sa kaen sa to kongka.

Siwa sato ko mihecaan no mako, masofoc haca ko wina ako to tatosay a fa'inayan a wawa, ngalef sato konika^ca ka sikol kako. Saspat ko safa ako to fa'inayan, tongal sato ko nika pades no 'orip ako a misimaw to safa no mako. Cumihal saho ko kakarayan, maratar ko ina ato mama ako a malingad. Caykanca palimo'ot ko ina ako i takowanan. "Ano macahiw ko safa iso, patayraen i omah a pacoco haw!" sanay a somowal. Saka, mifafa to cecay, mikayat to cecay a misimaw to safa, ano tomangic ko cecay mi lecad a tomangic ko cecay.

Tayra sato i omah a pacoco i. Ya mikayatan a safa i, ano mapolin cingra i rihi, halo akoay a mapolin i rihirihian. Matalaw, matawa kako a minengneng. Tahirahira to i ka'ayaw no wina ako i, tano sota' sako tatirengan niyam, maketer toko mato'asay a somowal, "Maanen iso ko pidipot to safa saw?" saan.

Romasato, ano tayra i maraayay a malingad ko mato'asay, mihakelong kako to mato'asay a tayra i omah. Nawhani, matalaw cangra tonika capakasimaw kako to safa ako. I tira sa kako i talo'an a misimaw to safa ako. Naikoran no ina ato mama a matayal i. O satapang to no safa ako a misacikaycikay i rihirihian, ano hatiratira koni kapi sacikaycikay no safa ako i, matapalho nangra o mato'asay ko wayway nangra i, fangcal to ko faloco' nangra a matayal. Nikawrira, ya fangcalay a rihi i, macucicuk tono saripa' niyam to pisacikaycikayan. Sowal sato ko ina ako

a mapoyi', "Sacikaycikay sa mi piciw to rihi, tano saripa'an sato no namo ko rihi, o laliyawliyawen ho a mitapid, sakarifotan." saan.

Mata'os sato ko pisawadan no mako a mitilid tono ka'emangay a pitilidan. Lipahak, lahamham ko faloco' a mikapot to sa'opo no pisawadan no mako a mitilid. Ya harateng ako i, malepon to no mako kono kaemangay a pitilid, miliyas to kako to loma', safaloco' sato kako a minanam to nananamen ako i pitilidan nasaan ko faloco' ako. Cayto ko mamidiput kako to safa no mako saan ko kalipahak no faloco' no mako. Hinamhan, caayay ka hatira, caayay kapitilid, matongal matongal ko tatayalen no mako. Sowal sa ko ina no mako, pakosia ko 'orip no mita, away ko payso to sapitilid no miso saan, tangic sa ko faloco' no mako a mihai.

Naikoran a miliyas to pitilidan, paralid kako a mifafa to safa a pakaen to kolong, edeng o ka'oradan cay pifafa to safa, nika pakaen:to to kolong. Ira ko cecay a romi'ad, masa'opo kami o pakaenay to kolong a cefang, misalama to milimekay a lawla, ya~~kolong sa i, kinaolahan sa a komaen toya ci poyapoy to a panay, ma'araw no ci omahay, tano keter sa a mikayat toya kolong niyam a patayra i imeng. Ta tahidang han no imeng ko wina ato mama niyam a mipatodong to mikaenan noya kolong.

Masa kaying sato ko 'orip no mako, miliyawhaca a romakat toya rihi. Itiya a mafana' kako to demak no itiya'ay ho a malingaday a tamdaw. Wata: kafangcal ko lengaw no panay, langdaw a fangsis. Ano feliw sako safalat a fali. Mato romadiway koya panay "siw...siw...siw..." sa koradiw nangra. O polong no facal a panay mato sa 'iwa'iwwa'iw sanay a masakero. Ano co'a'angen iso ko fali a mitapal i, o polong no panay mato mita'ongay i tisowanan a somowal to "Aray... Aray..." to nikatayni iso a miliso'i tamiyanan sasay.

Nikawrira, yo miliyaw kako a romakat toya rihi i, itiya a mafama' kako to kalorihi rihi caayay ko rarakaten no tamdaw. Nawhani, 'adihay ko sadak sanayho a cimcim, o lengaw no eli' o cimcim hananay. Ano macocok ko wa'ay no miso i, wata: ko ka adada, maremes ko naikoran ningra. Harateng hanako ko itiya'ay ho a demak, adada, mararom ko faloco', matawa kako a misahiratengrateng. Iti:yaho nao...mafokil tonika cocok no cimcim ato ka adada no wa'ay hakiya?

Itini tona kakahaday a facal, isasifo'an no panay, adihay ko naikoran no nasaripa'an no maomahay a tamdaw to karomakatan nangra i rihi. Saka, o ninan

散文

i, saheto o karorayan, o kapisemsemman nangra to adada no wa'ay nangra to nika
cocok no cimcim a maomah i facafacalan, o maomahay a tamdaw, aray han niyam
kamo.

田埂上的足跡

記得小時候，農業社會時代的父母親大人，一大清早就上山工作，只留下弟弟，他們在出門前，還留下一句話說：「如果弟弟餓了，背著去山上讓媽媽餵母乳喔！」那時的小孩不能抗拒，只能順從，我只好背著弟弟上山去。對於小孩背著小孩，在阿美族的文化是一直流傳到現在。

想起當年往事，有悲哀、有心酸、有痛苦，也很好笑。

記得從小我就是病貓子，又是不被父母親疼惜的小孩，當時又缺乏食物，只要肚子餓，我就往廚房裡拿東西吃，拿地瓜生吃，結果肚子裡都是蛔蟲，怎麼會不肚子痛呢？因為那地瓜是給豬吃的，無奈那時因家境窮困，有地瓜的家庭已經算不錯了，你還能挑剔什麼呢？那也只有吃它來充饑了。

到了九歲時更不得了，媽媽又生了兩位弟弟，變成我有四位弟弟，對重男輕女的媽媽來說，弟弟是她的寶貝，相對也增加了我的責任與照顧負擔。大清早，爸媽就出門去田園工作，媽媽總會留一句話：「如果弟弟餓了，背著去山上讓媽媽餵母乳喔！」這句話若不執行就挨打，只好後面背著小弟，左手牽著大弟，我就這樣的照顧兩位弟弟，只要小弟哭，接著大弟也跟著哭。

此時，要背弟弟到田園讓媽媽餵母乳，左手還得牽大弟走上田埂小路，大弟跌倒我也跟著跌倒，就這樣邊走還會邊跌倒的情況下，跌得大弟整個身體都是泥巴，我看了很害怕又好笑，但是媽媽的重男輕女觀念，邊罵邊打我，母親抱著弟弟也跟著大聲罵道：「妳是如何照顧弟弟的？」

再來，如果要到較遠的田園工作時，他們也叫我跟他們去，因為他們怕我在家照顧不到弟弟，我隨著他們去工寮在那兒照顧弟弟，弟弟頑皮地在田埂上東奔西跑地玩。雖然弟弟這樣跑來跑去，只要他們老人家可以隨時看到我們，他們就放心了。但是，原本是漂亮的田埂，被我們跑來跑過去，使得田埂的模樣就被我們腳印留下多處的缺口，媽媽又說：「田埂上都是妳（你）們的腳印了，那還要重新填補，真麻煩呢。」

我終於國民小學畢業了，成績還不錯的我，帶著歡樂的心情參加畢業典禮。心想，往後的日子，上了初中可以離開家，專心住在學校讀書，不用再背著弟弟或照顧弟弟了。結果，不但書沒得讀，變本加厲的苦事一樁樁。說好聽點，父母親說家境清寒，沒有多餘的錢供我讀書，我也認了。

畢業後，我每天背著弟弟牽著牛去山坡地放牛，只有下雨天不背弟弟，但還是去放牛。有一天，我們成群的放牛班在玩捉迷藏，牛卻很高興地在吃稻田裡即將成熟的秧苗，被農田的主人瞧見，氣呼呼地把吃稻秧的牛牽到派出所，再叫家長理賠。

我長大成人出社會後，再次走上以往的田埂路，才發覺田園的秧苗是多麼地美麗又清香，尤其是南風吹來時，稻田的秧苗「咻—咻—咻—」地唱著歌，讓整個大地秧苗像在高興得扭腰跳舞。如果，你是逆著風看稻田的秧苗，就好像是不斷地跟你鞠躬說：「謝謝—謝謝—你來看我們，謝謝—妳們來看我們。」

不過，現在再次地走上田埂路，我才發覺到，條條的田埂路上不是普通人可以走得過去的。因為，剛發出來的茅草嫩芽都是紅紅尖尖的，只要被刺到，腳準會痛得流血。回憶當年往事，心痛、不捨、又好笑，為何當時不覺得腳會刺痛呢？

在這寬廣的稻田田埂上的足跡都是農家人辛苦忍痛所留下的痕跡，農夫們——辛苦了。